

Helhetlig forvaltning av vannets kretsløp i planlegging etter pbl.

Lars Ekker

Rådgiver vannforvaltning

Nordland fylkeskommune

Nordland vannregion

Vann fra fjell til fjord

Innhold i presentasjonen

DEL 1: Om formålet med vannforskriften og virkningen den har for både statlig, regional og kommunal planlegging og virksomhet

DEL 2: Om vannmiljø som tema i arealplanleggingen og hvilke verktøy og virkemidler vi har for god arealplanlegging

DEL 3: Om regionale planretningslinjer og bakgrunn og forventninger til disse

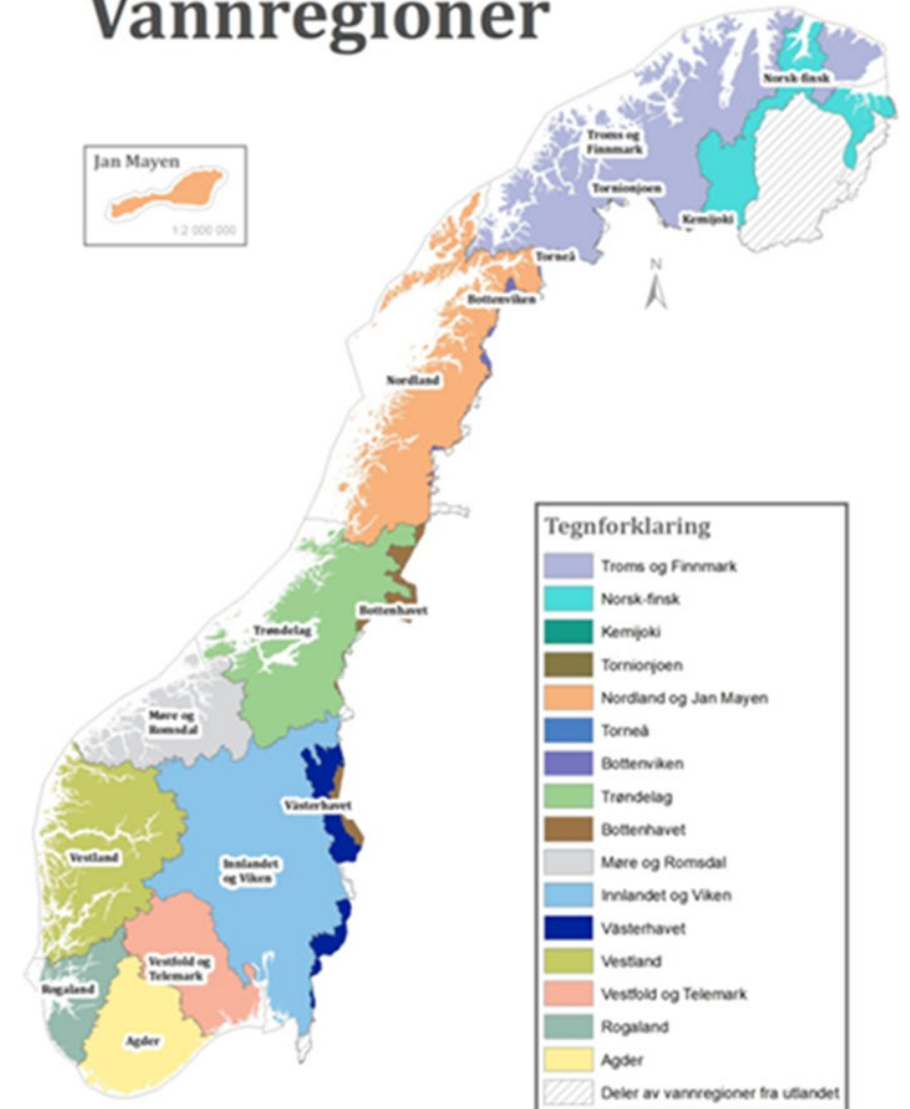
- DEL 1: Om formålet med vannforskriften og virkningen den har for både statlig, regional og kommunal planlegging og virksomhet

Vannforskriften

- Formålet med forskriften er å sikre beskyttelse, nødvendig forbedring og bærekraftig bruk av alt vann.
- Omfatter ferskvann (både overflatevann og grunnvann) og kystvann 1 nautisk mil utenfor grunnlinjen
- En «rammeforskrift»
- Regionale vannforvaltningsplaner fastsetter miljømål og tiltak

Vannregioner

Nordland vannregion

Vann fra fjell til fjord

Virkning for kommunal, regional og statlig planlegging og virksomhet

- Vannforvaltningsplanen skal legges til grunn for regionale organers virksomhet og for kommunal og statlig planlegging og virksomhet i regionen, jfr. Plan – og bygningslovens § 8-2.
- Det skal som hovedregel ikke gis tillatelse til nye inngrep eller ny aktivitet som vil medføre at miljømålet ikke nås eller at tilstanden forringes.
- Foreslåtte tiltak skal følges opp og gjennomføres slik at fastsatte miljømål kan nås innen den fristen som er satt i planen.

- DEL 2: Om vannmiljø som tema i arealplanleggingen og hvilke verktøy og virkemidler vi har for god arealplanlegging

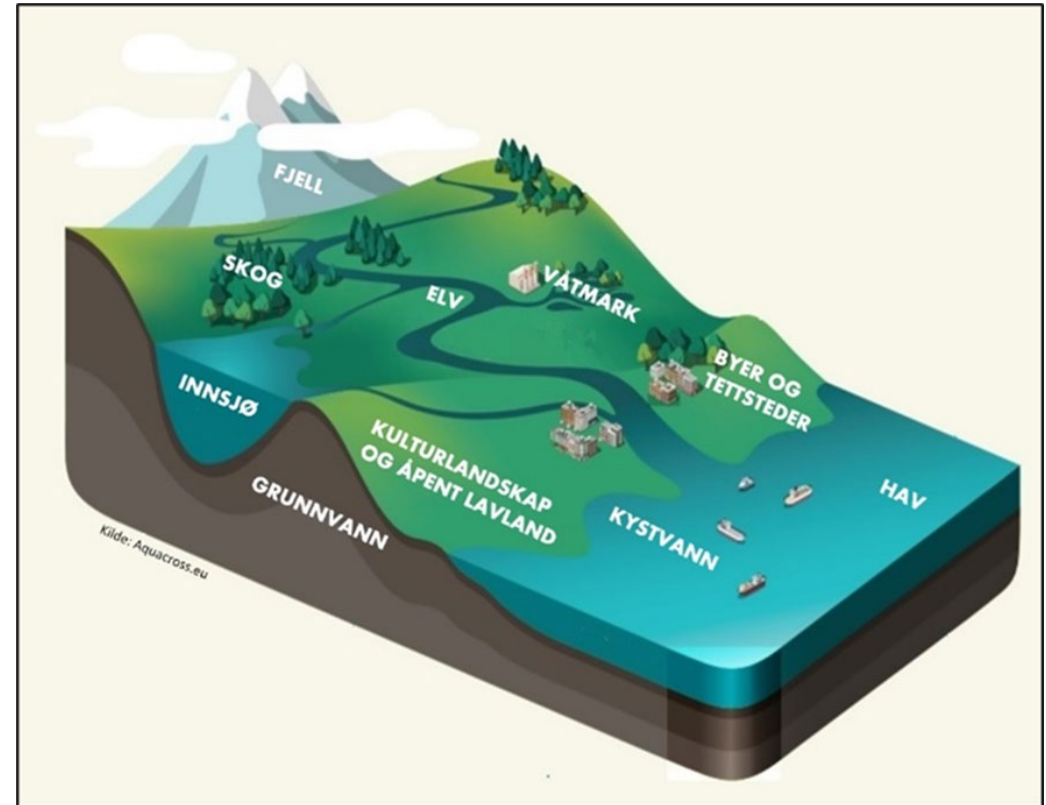
Vannmiljø i arealplanlegging

«Vann er livsmiljø for en lang rekke levende organismer, fra planter og insekter til fugl, fisk og pattedyr. Gjennom arealplanleggingen kan kommunen sette restriksjoner på arealbruken for å ivareta vannkvalitet og økologi i vassdrag, innsjøer, fjorder og sjøområder.»
(www.miljøkommune.no)

Når er vannmiljø relevant i arealplanleggingen?

- Svar: Hensyn til miljøet i sjø, vann og vassdrag er relevant i de fleste kommuneplaner og i mange reguleringsplaner. De fleste arealplaner berører ett eller flere vassdrag, grunnvannsforekomster eller sjøområder direkte eller indirekte

Overvannshåndtering og kommunale avløpsforhold

Nordland vannregion

Vann fra fjell til fjord

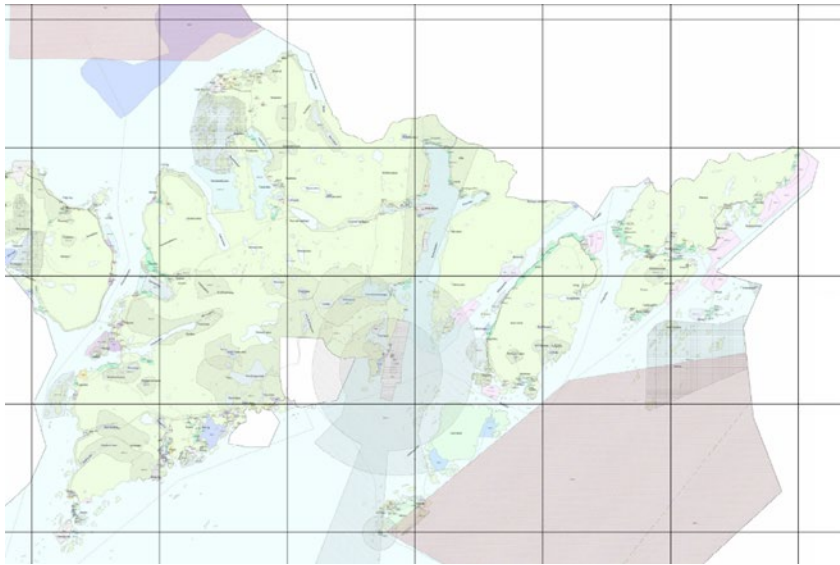
Utfyllinger i sjø

Nordland vannregion

Vann fra fjell til fjord

Akvakultur

Nordland vannregion

Vann fra fjell til fjord

Virkemidler og verktøy i PBL for god arealplanlegging

- Planprosesskrav (medvirkning, offentlig ettersyn, rød tråd mellom plannivåene, etc.)
 - Krav om konsekvensutredning, jfr. Pbl.
 - Planbeskrivelser for hvordan miljømål ivaretas
 - Bruk hensynssoner
 - Arealformål og bestemmelser
- Hvilke virkemidler har vi?

Konsekvensutredninger

- For regionale planer og kommuneplaner med retningslinjer eller rammer for framtidig utbygging og for reguleringsplaner som kan få vesentlige virkninger for miljø og samfunn, skal planbeskrivelsen gi en særskilt vurdering og beskrivelse - konsekvensutredning - av planens virkninger for miljø og samfunn.»), pbl. § 4-2.
- Vannmiljø jfr. vannforskriften et eget utredningstema!

Konsekvensutredninger

Start med å få en oversikt!

- Planer med synlige vannforekomster
 - Hvilken vannforekomst?
 - Tilstand?
 - Miljømål?
 - Tiltak – og hvem er ansvarlig for tiltaket?
 - Vil det som skjer innenfor arealplanen påvirke vannet?
- Planer uten synlige vannforekomster
 - Renner det vann inn i området?
 - Vil det påvirke vannforekomster utenfor området?

<https://vann-nett.no/portal/>

Nordland vannregion

Vann fra fjell til fjord

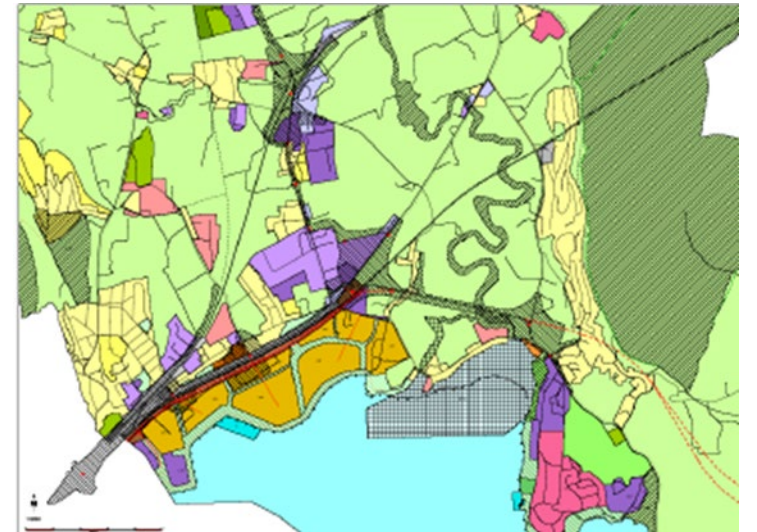
Bruk av hensynssoner

- Spesielt viktige vannforekomster kan i kommunale arealplaner avgrenses med hensynssone etter plan- og bygningsloven § 11-8, 3. ledd bokstav a) og b) som sikringssone rundt drikkevann, både grunnvann og overflatekilder, eller sone med særlig krav til infrastruktur knyttet til avløp og vannuttak. Det kan knyttes generelle bestemmelser til disse sonene for å sikre vannmiljøet jfr. plan- og bygningslovens § 11-9, 1. ledd nr. 3 og 4.

Arealformål og bestemmelser

- Mulighetene til bruk av arealformål og bestemmelser er mange, men gir samlet sett kommunen gode mulighet til å sikre områder og til å stille krav til utbygging slik at det tas tilstrekkelig hensyn til miljøet og de fastsatte miljømålene for vannforekomstene.

Arealformål og bestemmelser

I kommunale arealplaner kan vannmiljø innlemmes i følgende aktuelle arealformål:

- **Grønnstruktur** jfr., Plan og bygningslovens § 11-7, 2. ledd nummer 3
- **Landbruk-, natur- og friluftslivsområder samt reindrift (LNFR-områder)** jfr., Plan- og bygningslovens § 11-7, 2. ledd nummer 5
- **Bruk og vern av sjø og vassdrag, med tilhørende strandsone** jfr., Plan- og bygningslovens § 11-7, 2. ledd nummer 6

Arealformål og bestemmelser

Det kan knyttes bestemmelser til nevnte arealformål om blant annet:

- Omfang, lokalisering og utforming av bygninger og anlegg til landbruk og reindrift.
- Bruk og vern av vannflate, vannsøylen og bunn.
- At det i områder inntil 100 meter langs vassdrag skal være forbudt å sette i verk bestemte bygge- og anleggstiltak.
- Om sikring av kantvegetasjon.
- Hvilke artsgrupper og arter av akvakultur som enkeltvis eller i kombinasjon kan etableres.
- Plassering og omfang av anlegg i vannforekomster der det er risiko for at miljømålene ikke nås.

Arealformål og bestemmelser

I arealer avsatt for utbyggingsformål, bebyggelse og anlegg eller samferdselsanlegg og teknisk infrastruktur, kan det også gis bestemmelser som **påbyr tiltak eller aktivitet** som har til hensikt å ivareta vannmiljøet i eller utenfor planområde. Det kan blant annet gis bestemmelser om:

- Fysisk utforming av anlegg.
- Begrense lukking av bekker.
- Krav til plassering og krav til oppsamling fra arealer avsatt til båtpuss.
- Krav til plassering og krav som begrenser avrenning til vann og vassdrag.

Arealformål og bestemmelser

Hensynssoner og planbestemmelser fra kommuneplanens arealdel skal legges til grunn for utarbeidelse av reguleringsplaner.

I tillegg kan det, for å ivareta hensynet til vannmiljøet, i reguleringsplan gis bestemmelser etter plan- og bygningslovens § 12-7, 1. ledd nummer 1- 14 til blant annet:

- Vilkår for bruk av arealer, bygninger og anlegg (for å avveie interesser og ivareta ulike hensyn).
- Grenseverdier for tillatt forurensning og andre krav til miljøkvalitet, samt tiltak og krav til ny eller pågående virksomhet.
- Funksjons og kvalitetskrav til bygninger, anlegg for å sikre hensynet til bl. a. miljø.
- Krav om rekkefølge for gjennomføring av tiltak.
- Krav til nærmere undersøkelser, herunder overvåking, for å klargjøre virkning for miljø.

§ 12 i vannforskriften

- Enkeltvedtak.
 - I. § 12 skal vurderes når det skal fattes enkeltvedtak som kan medføre at miljømålet ikke nås eller at tilstanden forringes.
 - II. Dette kan være vedtak med hjemmel i mange ulike lover
- Plansaker (presisert i 2021): Det skal vurderes konkret om § 12 kommer til anvendelse
 - I. ikke bare ved reguleringsplaner
 - II. men også ved utarbeidelse og behandling av kommune(del)plan, regional plan og statlig arealplan etter pbl. Ikke ved planprogram.

Nærmere om bruk av § 12 i plansaker

- Der arealbruken eller andre rammer for tiltaket fastlegges allerede i overordnet plan, og tiltaket kan være i strid med vannforskriften, skal vurderingene etter § 12 også gjøres på overordnet nivå så langt detaljeringsnivået i planen gjør det mulig.
- Vurderingene og avveiningene skal fremgå i plansaken.
- Kan være aktuelt med vurdering etter § 12 på flere plannivåer.

Veiledning

1. Miljødirektoratet sin nettbaserte veileder om vannmiljø i arealplanleggingen.
 - <https://www.miljodirektoratet.no/ansvarsomrader/overvaking-arealplanlegging/arealplanlegging/miljohensyn-i-arealplanlegging/vannmiljo/vannmiljo-i-arealplanlegging/>
2. Nordland fylkeskommune laget også en egen veileder i 2016. Veilederen kan lastes ned her:
 - https://www.nfk.no/_f/p1/i6773b54d-d626-4180-8818-f3faaa403071/vannforvaltning-i-kommunene.pdf

Nordland vannregion

Vann fra fjell til fjord

- DEL 3: Om regionale planretningslinjer og bakgrunn og forventninger til disse

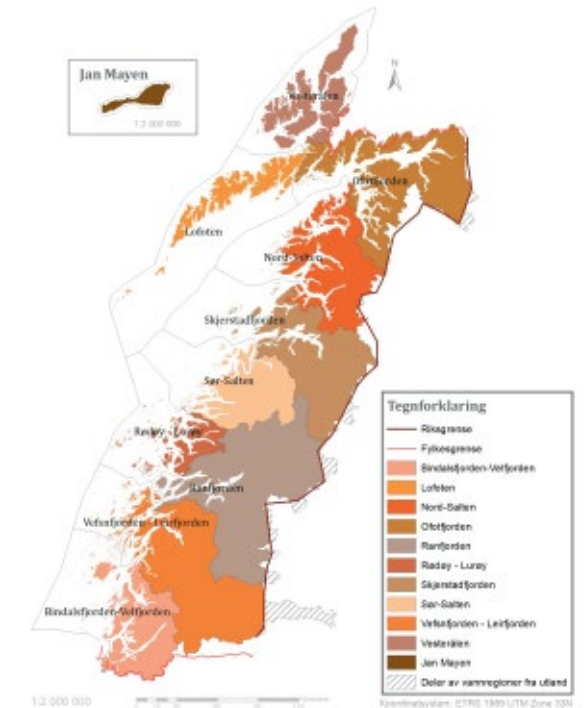
Regionale retningslinjer for arealplanlegging

- Oppdaterte vannforvaltningsplaner inneholder generelle retningslinjer for arealplanlegging etter plan- og bygningsloven og vannforskriften
 - Retningslinjene er førende for planarbeid etter plan- og bygningsloven
 - Planens retningslinjer er ikke juridisk bindende, men dersom det fremmes planforslag som er i strid med planen kan det gi grunnlag for innsigelse, jf. § 5-4 i plan- og bygningsloven.
- Hensikten med retningslinjene er å bidra til at vannmiljøet inkluderes på et tidlig stadium i kommunens samfunns- og arealplanlegging for slik å unngå forringelse av miljøtilstanden, samt bidra til å nå miljømålene fastsatt i planen

Retningslinjer for arealplanlegging etter plan- og bygningsloven og vannforskriften

1. Vannmiljø
2. Naturfare og klimatilpasning
3. Overvannshåndtering
4. Deponering av masser
5. Grøntdrag og kantsoner
6. Kystsonen
7. Bestemmelser og hensynssoner

- Kap. 2.3 i vannforvaltningsplanen for Nordland vannregion

•Takk for meg!

Nordland vannregion

Vann fra fjell til fjord